

Minister Finansów

Warszawa, 31 marca 2025 roku

Sprawa: Interpelacja nr 8713
Znak sprawy: DD3.054.15.2025
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją posła Janusza Cieszyńskiego w sprawie ulg podatkowych dla pracujących matek wychowujących dzieci w Polsce, uprzejmie wyjaśniam.

Główny strumień pomocy wsparcia dla rodzin w Polsce realizowany jest w ramach działu administracji rządowej, którym kieruje minister rodziny, pracy i polityki społecznej, i który – zgodnie z prośbą Pana posła – udzieli szczegółowych wyjaśnień w swoim zakresie.

Dopełnieniem rozwiązań prorodzinnych funkcjonujących w obszarach: zabezpieczenia społecznego, rodziny i pracy, są preferencje podatkowe obowiązujące w podatku dochodowym od osób fizycznych. Ich zastosowanie powoduje obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku, i w konsekwencji obniżenie zobowiązania podatkowego.

Najpopularniejszą preferencją podatkową jest wspólne opodatkowanie dochodów małżonków. Mogą z niej korzystać małżonkowie, między którymi istnieje wspólność majątkowa. Małżonkowie, którzy na swój wniosek wybrali ten sposób opodatkowania uzyskanych dochodów, ustalają podatek w podwójnej wysokości podatku obliczonego według skali od połowy łącznych dochodów małżonków.

Możliwość ta istnieje od początku obowiązywania przepisów ustawy PIT¹, przy czym

¹ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, ze zm.).

z 1 stycznia 2022 r. została rozszerzona o małżonków, którzy związek małżeński zawarli w trakcie roku i nie rozwiązali go przed jego zakończeniem.

Na zasadach przewidzianych dla małżonków (z wyłączeniem warunku istnienia całorocznej wspólności majątkowej) mogą opodatkowywać swoje dochody również wdowy i wdowcy.

W rozliczeniu rocznym za 2023 r. z możliwości wspólnego opodatkowania dochodów małżonków (w tym przez wdowy i wdowców) skorzystało 8 667 900 podatników, tj. 33,97% ogółu podatników, którzy rozliczyli swoje dochody przy zastosowaniu skali podatkowej (tych było 25 515 292).

Dla osób, które nie mają małżonka (albo pozostając w związku małżeńskim mają orzeczoną separację, ich małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności) oraz samotnie wychowują dzieci (małoletnie, dorosłe z niepełnosprawnością lub pełnoletnie do 25. roku życia, które uczą się i spełniają kryterium dochodowe) ustawodawca przewidział odrębną preferencję. Osoby te mogą obliczyć podatek w podwójnej wysokości podatku obliczonego od połowy swoich dochodów.

W rozliczeniu podatku dochodowego od osób fizycznych za 2023 r. z możliwości preferencyjnego opodatkowania dochodów, jako osoba samotnie wychowująca dzieci, skorzystało 567 270 podatników.

Szczególne zasady opodatkowania przewidziane dla małżonków oraz osób samotnie wychowujących dzieci mogą być łączone z innymi preferencjami podatkowymi, np. z ulgą na dzieci, która polega na odliczeniu od podatku.

Ulgą ta adresowana jest do każdego podatnika podatku dochodowego od osób fizycznych, który oblicza podatek według skali, oraz który w roku podatkowym, w stosunku do dziecka małoletniego wykonywał władzę rodzicielską, pełnił funkcję opiekuna prawnego mieszkającego z dzieckiem lub sprawował opiekę w ramach rodziny zastępczej, a w przypadku dziecka pełnoletniego (dorosłego z niepełnosprawnością lub pełnoletniego do 25. roku życia, które uczy się i spełnia kryterium dochodowe) wykonywał ciężący na nim obowiązek alimentacyjny lub funkcję rodziny zastępczej.

Jeśli podatnik ma prawo do ulgi na dzieci za cały rok podatkowy może odliczyć od podatku kwotę w wysokości:

- po 1 112,04 zł na pierwsze i drugie dziecko (miesięcznie po 92,67 zł),
- 2 000,04 zł na trzecie dziecko (miesięcznie 166,67 zł),
- po 2 700 zł na czwarte i każde kolejne dziecko (miesięcznie po 225 zł).

Odliczenie dotyczy łącznie obojga rodziców pod warunkiem, że oboje spełniają kryteria do jego zastosowania. Można o nich przeczytać między innymi na stronie: www.podatki.gov.pl

Za 2023 r. z ulgi na dzieci skorzystało 4 683 964 podatników, otrzymując w sumie

wsparcie w wysokości ok. 7,2 mld zł.

Od 2022 r. rodziny wielodzietne mogą także korzystać z tzw. ulgi dla rodzin 4+. Ulga ta polega na zwolnieniu od podatku przychodów z:

- pracy na etacie,
- osobiście wykonywanej działalności na podstawie umowy zlecenia,
- pozarolniczej działalności gospodarczej innej niż opodatkowanej kartą podatkową,
- zasiłku macierzyńskiego, o którym mowa w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa²,

osiągniętych przez podatników, mających co najmniej czworo dzieci.

Limit zwolnienia wynosi 85 528 zł rocznie. Limit ten przysługuje odrębnie każdemu rodzicowi lub opiekunowi. Oznacza to, że może z niego korzystać zarówno pracująca mama, jak i pracujący tata, a w przypadku zbiegu uprawnień do tej preferencji roczne dochody, od których rodzice nie zapłacą podatku wynoszą aż 171 056 zł rocznie. Na wniosek podatnika ulga dla rodzin 4+ może być realizowana już na etapie poboru zaliczek na podatek. Nie trzeba zatem czekać do akcji składania zeznań podatkowych. Ze szczegółowymi warunkami jakie należy spełnić, aby skorzystać z tej formy wsparcia można przeczytać między innymi na stronie: www.podatki.gov.pl

Ulga dla rodzin 4+ nie jest jedynym zwolnieniem od podatku dochodowego adresowanym do rodzin. Wolne od podatku są także:

- świadczenie 800+,
- świadczenia rodzinne trzymane na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, w tym: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne,
- zasiłki dla opiekunów otrzymane na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenie rodzicielskie,
- świadczenia pieniężne otrzymane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów,
- zasiłki porodowe,
- jednorazowe świadczenie otrzymane na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- świadczenie wspierające, o którym mowa w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym³,
- świadczenia „aktywny rodzic”, o których mowa w ustawie z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w

² Dz. U. z 2023 r. poz. 2780, ze zm.

³ Dz. U. poz. 1429, ze zm.

- wychowaniu dziecka - „Aktywny rodzic”⁴,
- jednorazowe zasiłki z tytułu urodzenia dziecka, wypłacane z funduszków związków zawodowych,
- dodatki do rent rodzinnych dla sierot zupełnych,
- świadczenia z ZFŚS związane z pobytem dzieci w żłobkach, klubach dziecięcych lub przedszkolach,
- dopłaty do wypoczynku dzieci małoletnich z ZFŚS.

Przytoczone zwolnienia mają wyłącznie charakter pogładowy i nie wyczerpują całego katalogu zwolnień z jakich mogą korzystać podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych, w tym posiadający dzieci. Dotyczy to zarówno pracujących mam oraz pracujących ojców.

Omawiając preferencje podatkowe, nie sposób nie wspomnieć o rozwiązaniach przyjętych w podatku od towarów i usług, którego regulacje, szczególnie dotyczące preferencyjnych stawek, czy też zwolnień od podatku, również wpisują się w system wsparcia dla rodzin.

System stawek obniżonych VAT na gruncie prawa krajowego dotyczącego tego podatku⁵ został skonstruowany w taki sposób, że obejmuje szeroki wachlarz towarów i usług, w tym przede wszystkim zaspokajających podstawowe potrzeby człowieka, a więc m.in. produkty spożywcze (w tym produkty pierwszej potrzeby), książki i prasę, towary i usługi związane z ochroną zdrowia, usługi transportu pasażerskiego, usługi gastronomiczne, usługi związane z zakwaterowaniem, usługi związane z kulturą, rekreacją i sportem, usługi użyteczności publicznej (np. dostawa wody, świadczenie usług związanych z oczyszczaniem ulic, zbieranie śmieci i przetwarzanie odpadów) i inne.

Wśród kategorii produktów dla dzieci i niemowląt, stawką obniżoną w wysokości 5% objęte są niektóre artykuły żywnościowe przeznaczone dla niemowląt i małych dzieci, smoczek, pieluchy, czy foteliki do przewożenia dzieci w samochodach.

Przepisy w zakresie VAT przewidują również zwolnienia od tego podatku dla określonych usług (przy zachowaniu wskazanych szczegółowo w przepisach warunków), wśród których można przykładowo wymienić:

- usługi w zakresie opieki nad dziećmi i młodzieżą⁶,
- usługi w zakresie kształcenia i wychowania⁷
- usługi w zakresie opieki zdrowotnej⁸
- określone usługi pomocy społecznej i usługi opieki nad osobami

⁴ Dz. U. poz. 858.

⁵ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2024 r. poz. 361, ze zm.); dalej „ustawa o VAT” oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy.

⁶ Art. 43 ust. 1 pkt 24 ustawy o VAT.

⁷ Art. 43 ust. 1 pkt 26, 27, 28 ustawy o VAT.

⁸ Art. 43 ust. 1 pkt 14, 18 i 19 ustawy o VAT.

niepełnosprawnymi czy przewlekle chorymi⁹, i inne.

Wskazane zwolnienia od VAT zgodne są z regulacjami unijnymi¹⁰ wprowadzającymi zwolnienia dla określonych czynności wykonywanych w interesie publicznym. Celem zaś tych zwolnień jest obniżenie kosztów i zwiększenie dostępności tych usług dla odbiorców.

W tym miejscu – w ślad za debatą sejmową podczas pierwszego czytania poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (druk nr 824) – ponownie odniosę się do sondażu IBRiS-u dla „Rzeczypospolitej” z jesieni 2024 r. W odpowiedzi na pytanie „co jest najlepszą zachętą do posiadania dzieci” 30% Polaków wskazało, że jest nią łatwiejszy dostęp do mieszkań mógłby znacząco wpłynąć na decyzję o posiadaniu dzieci. To główny czynnik zdaniem respondentów.

Kolejnym równie ważnym jest stabilność zatrudnienia dla młodych ludzi – tak uważa 22,2% badanych. Natomiast dla 17% ankietowanych istotne jest stworzenie przyjaznego rynku pracy dla kobiet.

Nie pojawił się natomiast postulat wprowadzenia kolejnej ulgi podatkowej, jako czynnika, który mógłby przekonać Polaków do powiększenia rodziny.

Ponadto z ekonomicznego punktu widzenia trudno jest uzasadnić kolejne preferencje podatkowe dla rodzin z dziećmi. Polska już teraz należy do krajów OECD o jednych z najwyższych preferencji podatkowych dla takich rodzin, co oznacza, że ich obciążenie podatkowe jest znacząco niższe niż w przypadku tzw. singli. W 2023 roku modelowy singiel miał klin podatkowy o 18,5 punktu procentowego wyższy niż modelowa rodzina z dwójką dzieci i jednym pracującym rodzicem. Był to trzeci najwyższy poziom preferencji wśród krajów OECD¹¹.

Węgierskie rozwiązania, takie jak dożywotnie zwolnienie z podatku dochodowego dla wszystkich matek wychowujących troje lub więcej dzieci, w polskich realiach mogą okazać się nieefektywne i niesprawiedliwe. Według analizy przeprowadzonej przy użyciu modelu mikrosymulacyjnego Ministerstwa Finansów, objęcie takim zwolnieniem wyłącznie matek rozliczających się według skali podatkowej skutkowałoby w 2026 roku zmniejszeniem dochodów z PIT o 2,83 mld zł. Co więcej, aż 67% korzyści trafiłoby do kobiet z grupy 10% najlepiej zarabiających podatników na skali, podczas gdy tylko około 3% do kobiet z dolnej połowy rozkładu

⁹ Art. 43 ust.1 pkt 22 i 23 ustawy o VAT.

¹⁰ Dyrektywa 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, str. 1, ze zm.).

¹¹ OECD, Taxing Wages 2024: Tax and Gender through the Lens of the Second Earner, OECD Publishing, Paris, 2024, <https://doi.org/10.1787/dbcbac85-en>, s. 30.

dochodów¹². Ponadto trudno uzasadnić takie rozwiązanie z perspektywy konstytucyjnych zasad równości i sprawiedliwości podatkowej. W szczególności wątpliwości w tym zakresie budzi kryterium płci – w tej formule ojcowie wychowujący troje lub więcej dzieci byłiby wykluczeni z reformy. Z kolei objęcie ich zwolnieniem na skali podatkowej w 2026 roku zwiększyłoby koszt reformy o kolejne 2,97 mld zł, co jeszcze bardziej obciążałoby budżet państwa¹³.

Z powyższych względów - a także dlatego, że Polska objęta jest unijną procedurą nadmiernego deficytu - Ministerstwo Finansów nie znajduje uzasadnienia do zainicjowania prac mających na celu wprowadzenie opisanego rozwiązania.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Jarosław Neneman
Podsekretarz Stanu

¹² Obliczenia wykonano w modelu mikrosymulacyjnym Ministerstwa Finansów przy użyciu rejestrów indywidualnych danych podatników PIT oraz ubezpieczonych w ZUS w 2023 roku. Dane zwaloryzowano na 2026 rok przy użyciu wytycznych Ministra Finansów dotyczących użycia wskaźników makroekonomicznych: <https://www.gov.pl/web/finanse/wytyczne-sytuacja-makroekonomiczna>.

¹³ Ibidem.